

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Сучасна російська мова (синтаксис ускладненого речення)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Російсько-український переклад»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший

філологічний факультет

Мова навчання українська, російська

Розробник: доцент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології Гураль Майя Ігорівна

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=WJXLNiwAAAAJ&cstart=20&pagesze=80>

Контактний телефон: 0502830664

E-mail: m.gural@chnu.edu.ua

Консультації: Очні консультації: середа 13.00-14.00

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Анотація дисципліни

Представлена навчальна дисципліна є продовженням курсу, розпочатого у попередньому семестрі (синтаксис словосполучення і простого речення) та висвітлює питання, пов'язані із синтаксичними одиницями перехідного типу – від монопредикативних до поліпредикативних.

2. Мета навчальної дисципліни: навчити студентів творчому осмисленню способів побудови мовленнєвих структур, складніших за просте речення, показати особливості ієрархічної організації вищого рівня синтаксичної системи сучасної російської мови та її функціонування в мовленнєвому спілкуванні. Ця частина синтаксису впритул підводить до вивчення курсу з основ текстології, який є важливою фаховою дисципліною у формуванні навичок майбутнього українсько-російського перекладача.

3. Пререквізити. Сучасна російська мова (синтаксис словосполучення та простого речення).

4. Результати навчання.

Загальні компетентності: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність працювати в команді та автономно. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності: Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються. Здатність аналізувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. Здатність здійснювати лінгвістичний аналіз текстів.

У ході вивчення курсу студент повинен:

знати:

- предмет синтаксису ускладненого речення;
- основні проблемні питання виокремлення ускладнених речень;

- основні синтаксичні поняття та способи ускладнення речення;
- типи ускладнених речень як структур, перехідних від простої до складної предикативної одиниці;
- шляхи вирішення загальних питань напів- та поліпредикативності;
- історію вивчення ускладненого речення.

ВМІТИ:

- систематизувати й фіксувати, аналізувати, узагальнювати здобуті з різних джерел відомості про склад, ієрархічну організацію та форми функціонування ускладненого речення в системі одиниць мовлення;
- визначати і пояснювати основні синтаксичні поняття, пов'язані з фактами і процесами, які спостерігаються в синтаксичній системі;
- професійно вирішувати питання про рівень предикативності, типи ускладнень та способи їх розпізнавання та правильного уживання;
- всебічно досліджувати складні синтаксичні явища сучасного мовлення;
- проводити кваліфікований синтаксичний аналіз комплексних одиниць комунікації;
- характеризувати синтаксичні структури у семантичному, граматичному, функціональному та інтонаційному плані;
- розпізнавати прояви синкретизму на рівні ускладненого речення, обґрунтовувати можливості застосування до них різних класифікаційних підходів;
- здійснювати комплексний синтаксичний аналіз ускладненого речення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни												
Основи професійної діяльності перекладача												
Форма навчання	Рік підготовки	семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семинарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3,5	105	2	30	30			39		залік
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.
3	4	5	6	7		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти вивчення ускладненого речення					
Тема 1. Проблема ускладненого речення та аспекти її вивчення в синтаксисі	15	4	4			7
Тема 2. Речення з однорідними членами	20	6	6			8
Разом за ЗМ1	35	10	10			15

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Формально-семантичні особливості ускладненого речення					
Тема 3. Напівпредикативні конструкції. Питання про відокремлення	19	6	6			7
Тема 4. Речення з поширювачами. Уведені (рос. вводные) слова та конструкції	18	6	6			6
Тема 5. Вставні конструкції	14	4	4			6
Тема 6. Звертання та парцеляція.	13	4	4			5
Разом за ЗМ 2	64	20	20			24
Усього годин	105	30	30			39

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Спірні питання однорідності. Пунктуація при однорідних членах речення.
2	Відокремлені члени речення. Спірні питання виділення напівперикативних зворотів. Поняття предикатами.
3	Напівпредикативні конструкції: формально-семантичні особливості.
4	Вставні слова та конструкції. Типологія вставних слів.
5	Опрацювання та творче осмислення спірних питань, пов'язаних з конструкціями з поширювачами.
6	Опрацювання та творче осмислення спірних питань, пов'язаних з семантикою та правилами виділення звертання та парцеляції. Узагальнення матеріалу по ускладненому реченню.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

7. Рекомендована література

1. Акимова Г.Н. Новое в синтаксисе современного русского языка. – М.: Высшая школа, 1990.
2. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл. – М.: Наука, 1976. – 408с.
3. Бабайцева В.В. Переходные конструкции в синтаксисе. Воронеж, 1967. (С. 5 – 24).
4. Бабайцева В.В. Явления переходности в грамматике русского языка. – М.: Академия, 2000.
5. Бабайцева В.В., Максимов Л.Ю. Современный русский язык. – М.: Просвещение, 1981. – Т.3. – 298с.
6. Валгина Н.С. Трудные вопросы пунктуации. – М.: Наука, 1983. – 173с.
7. Валгина Н.С. Трудные вопросы пунктуации. – М.: Наука, 1983. – 173с.
8. Грамматика русского языка. – М.: Наука, АН СССР, 1960. – Т.2. – 710с.
9. Золотова Г.А., Онипенко Н.К. и др. Коммуникативная грамматика русского языка. – М.: МГУ, 2003. – 528с.
10. Купалова А.Ю. Словосочетание и предложение в школьном курсе синтаксиса. – М.: Просвещение, 1974. – 147с.
11. Купалова А.Ю. Словосочетание и предложение в школьном курсе синтаксиса. – М.: Просвещение, 1974. – 147с.
12. Курс русского языка: теория, практика: учеб. пособие / О.И.Дашенко, М.И.Гураль, И.Л.Тарангул. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2011. – 368с.

13. Курс современного русского языка в сопоставлении с украинским: Учеб. пособие / Сост. Будик Л.А., Гураль М.И., Дащенко О.И., Сорвилова Т.В. – Черновцы, 2001. – 120 с.
14. Ломов А.М.. Словарь-справочник по синтаксису современного русского языка. – М.: АСТ, 2007. – 416с.
15. Ломтев Т.П. Основы синтаксиса современного русского языка: Изд. 2. – М., 2006. – 168с.
16. Никерова А.И. Предупреждение пунктуационных ошибок учащихся. – М.: Просвещение, 1985. – 193с.
17. Практические занятия по современному русскому языку: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Сост. О.П. Ермакова. – М.: Просвещение, 1985.
18. Распопов И.П. Актуальные проблемы русского синтаксиса. – М.: ВГУ, 1984. – 123с.
19. Розенталь Д.Э., Голуб И.Б., Теленкова М.А. Современный русский язык. - М.: Айрис-пресс, 1998.
20. Розенталь Д.Э., Голуб И.Б., Теленкова М.А. Современный русский язык. - М.: Айрис-пресс, 1998.
21. Руднев А.Г. Синтаксис современного русского языка. – М.: Высшая школа, 1963.
22. Сковородников А.П. О функции парцелляции в современном русском литературном языке // РЯШ. – 1980. – №5. – с.18-22.
23. Словарь. Грамматика. Текст. Сб. Ст. – М.: Институт русского языка им. В.В. Виноградова РАН, 1996. – 480с.
24. Современный русский язык /Под ред. В.А. Белошапковой. – М.: Высшая школа, 1981. – 560с.
25. Современный русский язык. Под ред. Н.С. Валгиной. - М., Логос, 2002.
26. Современный русский язык: Сб. упражнений. Учеб. Пособие для студентов пед. ин-тов / М.С. Бунина, И.А. Василенко и др. – М.: Просвещение, 1982.
27. Современный русский язык: Сб. упражнений. Учеб. пособие для филолог. ф-тов ун-тов. – М.: Высш. школа, 1990.
28. Современный русский язык: Сб. упражнений. Учеб. пособие для филолог. ф-тов ун-тов. – М.: Высш. школа, 1990.
29. Чесноков П. В. Явления переходности между словом и единицами ближайших к нему уровней // Переходность и синкретизм в языке и речи. М., 1991.
30. Чеснокова Л.Д. Связи слов в современном русском языке. М., 1980.
31. Юрченко В.С. Философия языка и философия языкознания. Предложение и слово. М., 2005.

8. Інформаційні ресурси

Сайт ЧНУ, дистанційне навчання: <https://moodle.chnu.edu.ua/>